

Luka 1,57-75

Propovijed: **Izabrani, ali ne zbog toga što su bolji**

napisao: Danijel Dragaš

2022.

PROROK

1. Podsjetimo se: kada je anđeo davao upute Zahariji, na samom kraju jasno je naglasio da dijete treba dobiti ime Ivan. I kada je Zaharija to učinio – kao što ovdje čitamo – njegov je jezik bio razvezan i progovorio je. Prije nego što uronimo u sam tekst, želim naglasiti nešto važno: znak nije bio namijenjen samo Zahariji, nego i njegovim susjedima te cijelome gorskom judejskom kraju. Ponavljam se, oprostite mi, ali želim da shvatite – ovo nije bio sitničav Božji ego potez kojim bi Bog kaznio Zahariju. Naprotiv, bio je to znak koji je snažno odjeknuo u cijeloj Judeji, poruka da Bog upravo sada čini nešto od goleme važnosti.

1.1. **(Luka 1,67)** Termin *prorok* dolazi iz korijena riječi koja u osnovi znači: Bog šalje osobu da prorokuje, da otkrije narodu ono što će On učiniti u skoroj ili dalekoj budućnosti kako bi ispunio svoj plan. U Starom Zavjetu prorok je bio netko kome je Bog dao poseban uvid u buduće događaje i koji je onda u ime Jahve to iznosio narodu.

1.2. Kada čitamo Zaharijinu izjavu, primjećujemo nešto zanimljivo: on ne prorokuje ništa što izraelski narod već nije imao zapisano u Pismima. Njegovo prorokovanje ne dolazi iz neke nove, posebne objave koju je samo on primio, a nitko drugi ne zna. On govori o budućnosti, ali to je upravo ona budućnost koja je već stoljećima obećavana kroz Stari Zavjet. Mislim da je srž pojma prorok u tome da prorok ne mora nužno imati tajnu objavu koju nitko drugi nema – to jest jedna od uloga proroka, ali ne i glavna. Srž je u ovome: prorok obuhvaća sve – tko je Bog, koji su Njegovi planovi i koja je obećanja već dao – i onda te informacije povezuje u svjetlu vremena i kulture u kojoj živi. Njegova je zadaća to iznijeti, proklamirati i objaviti ljudima, narodu s kojim je okružen. Upravo to se ovdje događa sa Zaharijom, i zato Luka kaže da se „napunio Duhom Svetim i proročki reče.“

1.3. **(Luka 1,68-69)** Riječ *pohodi* nosi značenje brige za nekoga. Kada je netko bolestan – brinemo se o njemu; kada je gladan – nahranimo ga. To je ton ove riječi. A riječ *otkupi* još je snažnija. Pokušajmo dati primjer: u starovjekovnom svijetu rob se mogao otkupiti, mogao je steći slobodu kada bi ga netko

otkupio od njegova vlasnika. Upravo tim jezikom, tom slikom, ovdje govori Zaharija. Rob u ovom kontekstu je izraelski narod, narod koji robuje Rimskome carstvu. Ali sada će ga Bog otkupiti, osloboditi. O tome Zaharija prorokuje.

1.4. Prisjetimo se da smo već govorili o riječi *Spasitelj* i zašto radije koristim riječ *Izbavitelj*. Kako će Bog otkupiti svoj narod? Učinit će to kroz dijete koje Marija nosi. On će potući neprijatelje Izraela i postati njihov kralj – kralj koji će vladati zauvijek.

IZABRANI, ALI NE ZBOG TOGA ŠTO SU BOLJI

2. (Luka 1,70-74) Kroz ove stihove vidimo da Zaharija potvrđuje ono što je i Marija izjavila. On spominje Davida, a zatim i Abrahama, povezujući ih u jedan isti Zavjet, u jedno obećanje dano od Boga. Bog je kroz povijest polako otkrivao na koji način će ispuniti svoja obećanja: jedan dio objavio je Abrahamu, zatim Mojsiju, a potom i Davidu. Ali sve je to dio istog obećanja koje se može sažeti u ključnu izjavu: „*Ja ću biti vaš Bog, a vi ćete biti moj narod.*“

2.1. U 71. stihu čitamo kako Zaharija spominje da narodi Izraela „mrze.“ Zašto? Zašto su svi narodi koji su vladali nad Izraelom pokazivali ne samo političku i ekonomsku nadmoć, nego i osobnu mržnju? Nije se radilo samo o iskorištavanju njihove radne snage ili bogatstva – bila je to duboka, gotovo iracionalna odbojnost. Otkud dolazi ta univerzalna mržnja prema Izraelu? Povjesničari i psiholozi stoljećima traže odgovor na pitanje antisemitizma, ali ne nalaze konačno objašnjenje. Ja vjerujem da je odgovor jednostavan: svaki čovjek koji ne voli Boga – a Pismo jasno kaže da ga u svojoj naravi nitko ne voli – podsvjesno ne voli ni njegov izabrani narod. Ako nemamo novo srce koje prihvaća Božji plan, lako nas obuzme zavist i pitanje: „*Zašto ne moj narod, Bože? Zašto baš Izrael?*“ I ja sam se osobno pitao isto.

2.1.1. Znam da je ovo pojednostavljen odgovor na kompleksan problem antisemitizma. Ali to ne znači da nije istinit. Pogledajmo primjer jednog pojedinca koji je značajno utjecao na povijest – Martina Luthera (1483–1546). Njegovim 95 teza (1517.) započela je Reformacija, kojom je osporio autoritet pape i prodaju oprosta. Naglašavao je opravdanje vjerom, Pismo kao jedini autoritet (sola scriptura) i sveopće svećeništvo vjernika. To je zauvijek promijenilo tijek povijesti Crkve i postavilo temelje protestantskih zajednica.

2.1.2. Ali, iako je Luther snažno vratio Crkvu Pismu, nažalost nije išao do kraja. U početku je bio naklonjen Židovima, vjerujući da će prihvatiti reformaciju. No, kada se to nije dogodilo, njegovo se stajalište potpuno okrenulo. U spisu O Židovima i njihovim lažima (1543.) Luther ih naziva „đavoljim narodom“ i predlaže represivne mjere protiv njih – paljenje sinagoga, zabranu učenja i protjerivanja. To je jedan od najmračnijih dijelova njegove službe.

2.1.3. Siguran sam da su Židovi svojim ponašanjem dijelom potaknuli takav stav – dodali su, kako se kaže, „benzin na vatru“ – ali to ne opravdava mržnju.

2.2. Čitajući Bibliju postaje jasno: Bog nije izabrao Izrael zato što su oni bolji ili moralniji od drugih naroda. Naprotiv, kroz povijest pa sve do danas, Židovi su pokazivali bunt prema Bogu kao i svi ostali. Umjesto da

budu svjetlo narodima, mnogi su isticali svoju posebnost: „Mi smo bolji jer nas je Jahve izabrao.“ To je bio grijeh oholosti. A kroz povijest su, baveći se trgovinom, financijama i intelektualnim poslovima, često širili i nemoral, umjesto da budu svećenici Božji. Ipak, unatoč svemu, Bog ih je izabrao – ne zbog zasluga, nego iz čiste milosti.

2.2.1. I da je Luther imao tu perspektivu, možda bi izbjegao svoj pad u mržnju.

2.2.2. Ponavljam, Bog ih je izabrao jednostavno zato što je tako htio ispričati svoju priču. U njegovim očima svi su narodi isti, ali uloga Izraela je posebna.

2.3. Naša pitanja često proizlaze iz osjećaja da nešto zaslužujemo. No, kad shvatimo – ako smo djeca Božja – da razlog našeg postojanja leži isključivo u Božjoj volji, tada nastupa poniznost, sloboda i radost. Jer svrha života nije „najbolji život sada,“ nego vjerno odigrati ulogu koju nam je Bog dao.

2.4. Sjećam se primjera iz djetinjstva. U našem kvartu živio je Židov, vlasnik voćare. Ljudi su prolazeći govorili pogrdno: „Vidi ga, škrtog Židova, nikada ništa ne bi dao!“ Postojala je i fraza: „Škrt kao Židov.“ I ja sam je koristio. Danas, iz ove perspektive, trudim se ne koristiti takve riječi – jer znam koliko su duboko nepravedne.

2.5. Budimo iskreni, narodi međusobno nose povijesne i lokalne mržnje – Hrvati i Srbi, Francuzi i Englezi, Amerikanci i Rusi... Ali odakle dolazi mržnja svih naroda prema Izraelu? Odgovor je – zavist. Izrael je Božji izabrani narod, i upravo zato svi ostali narodi nose u sebi mržnju prema njima. A ta mržnja, u svojoj biti, pokazuje mržnju prema samome Bogu i njegovom planu.

2.6. Pogledajmo autore Biblije – gotovo svi su Židovi. Apostoli su Židovi, proroci Židovi, Isus sam je bio Židov. Samo je Luka, najvjerojatnije, bio Grk. Dakle, Isus nije europski ideal kakvim ga tradicija voli prikazivati – plave oči, duga kosa, gotovo manekenski izgled. To nije biblijska slika. Crkvena tradicija ga je preoblikovala, a time je zapravo udaljila Židove od Crkve. Iza toga opet stoji zavist: „*Zašto baš oni, a ne mi?*“

2.8. Danas svjedočimo ponovnom rastu antisemitizma. Mediji – najmoćnije oružje našega vremena – oblikuju kulturu i stavove. Pogledajmo suvremene serije: ortodoksni Židovi često su prikazani kao čudaci. To nije slučajno. To je dio perfidnog, smišljenog pokreta antisemitizma. Zato se slažem s učiteljem koji kaže: „*Ako u vremenu preplavljenom informacijama ne provodimo vrijeme u Božjoj riječi, lako postajemo žrtva i bit ćemo zavedeni.*“ Zato naša misao mora biti biblijska, a ne svjetovna.

2.9. Poanta je ovo: Bog piše posebnu priču s izraelskim narodom, i mi smo svjedoci te priče – sada i u budućnosti. Doći će dan kada će antisemitizam dosegnuti vrhunac, i kada će se narodi ujediniti da potpuno unište Izrael. I baš tada, kada im se bude činilo da spasa nema, Isus će se vratiti. On će potući sve njihove neprijatelje i uspostaviti svoje kraljevstvo – Tisućugodišnje kraljevstvo u Izraelu. To kraljevstvo bit će na divljenje cijelome svijetu, ali i na strah, jer kralj Izraela vladat će pravedno, sa svom moći koju

mu je predao Bog Otac¹.

KOJU ULOGU IMAMO MI KAO NEŽIDOVSKI KRŠĆANI?

3. Dolazimo do pitanja: kakvu ulogu mi, kao kršćani iz nežidovskih naroda, imamo u svemu tome? Sigurno je da mi nećemo sudjelovati u pohodu koji će htjeti istrijebiti Izraelski narod s lica zemlje. Upravo suprotno – jer nećemo sudjelovati, bit ćemo progonjeni², a možda ćemo u nekim trenucima biti i samo nijemi promatrači događaja koji će se odvijati. Ali, kada se Isus vrati po drugi put, tada ćemo primiti svoja proslavljena tijela i vladati zajedno s njim na zemlji u ulozi svećenika. Naša će zadaća biti navješćivati Evanđelje svim narodima koji će živjeti u Tisućugodišnjem kraljevstvu. I upravo tu vidimo – naša uloga kao kršćana je ultimativno nevjerovatna, plemenita, ogromna i, usuđujem se reći, uzvišena.

3.1. Apostol Pavao u **(Rimljanima 11,17-32)** jasno kaže: „Ako su već neke grane odlomljene, a ti, divlja maslina, cijep si među njih nasađen i postao si dionikom korijena sočne masline, ne uznosi se nad granama. Ako se uznosiš, ne nosiš ti korijen nego korijen tebe. Reći ćeš dakle: “Odlomljene su grane da bih ja bio nasađen!” Dobro! Nevjerom su odlomljene, a ti stojiš vjerom. Ne uznosi se, nego se boj! Jer ako Bog nije poštediti grana po naravi, ni tebe neće poštediti. Promotri dakle dobrotu i strogost Božju: strogost prema onima koji padoše, a dobrotu Božju prema tebi – ako ostaneš u dobroti; inače ćeš i ti biti posječen. Pa i oni, ako ne ustraju u nevjeri, bit će nasađeni; jer Bog je kadar opet ih nasađivati. Jer ako si ti posječen s po naravi divlje masline i protiv naravi nasađen na pitomu maslinu, koliko će lakše oni, po naravi, biti natrag nasađeni na svoju maslinu!

Neću da budete, braćo, u neznanju ove tajne – da ne budete sami sebi mudri: otvrdnuće jednog dijela Izraela traje dok ne uđe punina pogana. I tako će se spasiti sav Izrael, kao što je pisano: Doći će sa Siona Oslobođitelj, uklonit će bezbožnost od Jakova. I to će im biti moj Savez kad uklonim grijeh njihove. Prema evanđelju, oni su neprijatelji – zbog vas; prema izabranju, ljubljeni – zbog otaca. Ta neopozivi su dari i poziv Božji! Doista, kao što vi nekoć bijaste Bogu neposlušni, a sada se po njihovoj neposlušnosti smilovanje zadobi, tako su i oni sada neposlušni – zbog smilovanja vama – da bi i sami sada zadobili smilovanje. Jer Bog je sve zatvorio u neposlušnost da se svima smiluje.“

3.2. Drugim riječima, Pavao ovo govori: „Mi, pravi kršćani, ne smijemo mrziti Židove. Naša je dužnost da ih volimo, iako oni to svojim ponašanjem možda ne zaslužuju. Ali ultimativno – oni su Božji izabrani narod. A jer mi volimo Boga i njegova obećanja, volimo i njih.

3.3. Za kraj, danas se puno govori o "kraju vremena". Postoje bezbrojne teorije zavjere – i u crkvenim, i u svjetovnim krugovima – koje pokušavaju oblikovati naše stavove. Moramo biti izuzetno oprezni čime nas bombardiraju i kako to utječe na naš svakodnevni život. Ja osobno nastojim da to ne utječe previše na

¹ Knjiga proroka Zaharije 12; Knjiga proroka Zaharije 14; Knjiga proroka Joela 4; Knjiga proroka Ezekijela 38–39; Knjiga proroka Izaije 2,2–4; Knjiga Otkrivenja 16,13–16; Knjiga Otkrivenja 19,11–21; Knjiga Otkrivenja 20,1–6

² Tijekom Drugog svjetskog rata članovi zajednice Jehovinih svjedoka, premda nisu bili organizirano uključeni u spašavanje Židova, često su svojom civilnom hrabrošću i nepristajanjem na nacističke zahtjeve – poput odavanja poštovanja režimu, služenja u vojsci – posredno pomagali progonjenima za vjeru i savjest. Zbog takvog otpora, mnogi su bili uhićeni između 1933. i 1945., zatvarani u nacističke koncentracijske logore (obilježeni ljubičastim trokutom), te su stotine pogubljeni ili umrli u zatočeništvu, posebno u Njemačkoj.

mene. Moj fokus je na proučavanju Pisma i na praćenju rasta antisemitizma u svijetu. I znam – kada taj rast postane toliko snažan da svijet bude otvoreno spreman pokušati istrijebiti Židovski narod, tada ću biti potpuno siguran da je Isus blizu, da se njegov dolazak približio, i da se kraj ovoga vijeka ubrzano primiče.